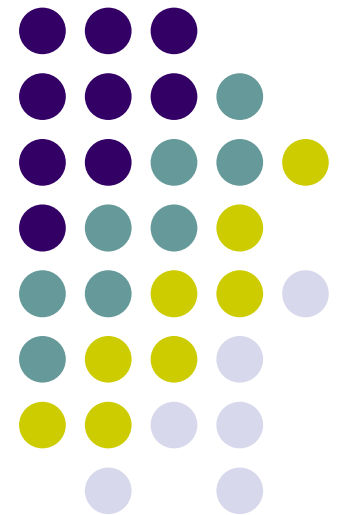
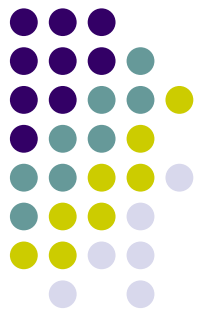

Česká národní banka

Platební styk

Dana Šramková

Obsah prezentace

1. Pojem „platební styk“ a systém pr. regulace
2. ČNB a její role, nezávislost ČNB
3. Hotovostní platební styk a omezení plateb v hotovosti
4. Bezhotovostní platební styk
5. Odpovědnost a řešení sporů (FA, FIN-NET)
6. Kde získat více informací?

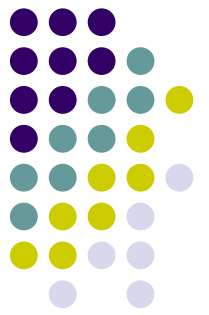

1.

Pojem

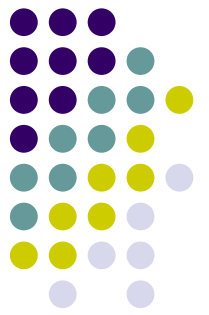
platební styk

a systém jeho právní regulace

Pojem „platební styk“

- Ačkoliv s pojmem platební styk operuje řada různých právních předpisů, jeho komplexní definici *expresis verbis* žádný z nich neobsahuje.
- Co si tedy pod tímto termínem představit?

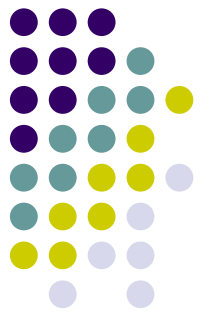
Pojem „platební styk“

- dle ekonomů

- Platební styk v širším slova smyslu:

„systém organizovaný bankami a finančními institucemi, který umožňuje hotovostní i bezhotovostní finanční přesuny mezi jednotlivými subjekty hospodářského života – fyzickými i právníckými osobami“.

viz Marvanová, M., Houda, M. a kol.: Platební styk (aneb platební a zajišťovací instrumenty ve vnitřním a zahraničním obchodě). Brno, E.P.B.K. 1993, s. 14

Pojem „platební styk“

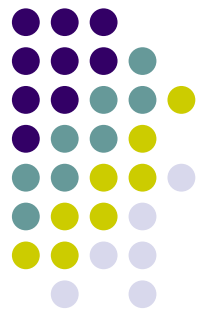
- dle ekonomů - pokračování

- Podle jiné definice platebním stykem rozumíme

„systém organizovaný bankami a finančními institucemi sloužící k finančním přesunům mezi subjekty ekonomiky a soubor postojů (postupů a dokumentů), pomocí nichž se tyto přesuny uskutečňují“.

Pojem „platební styk“

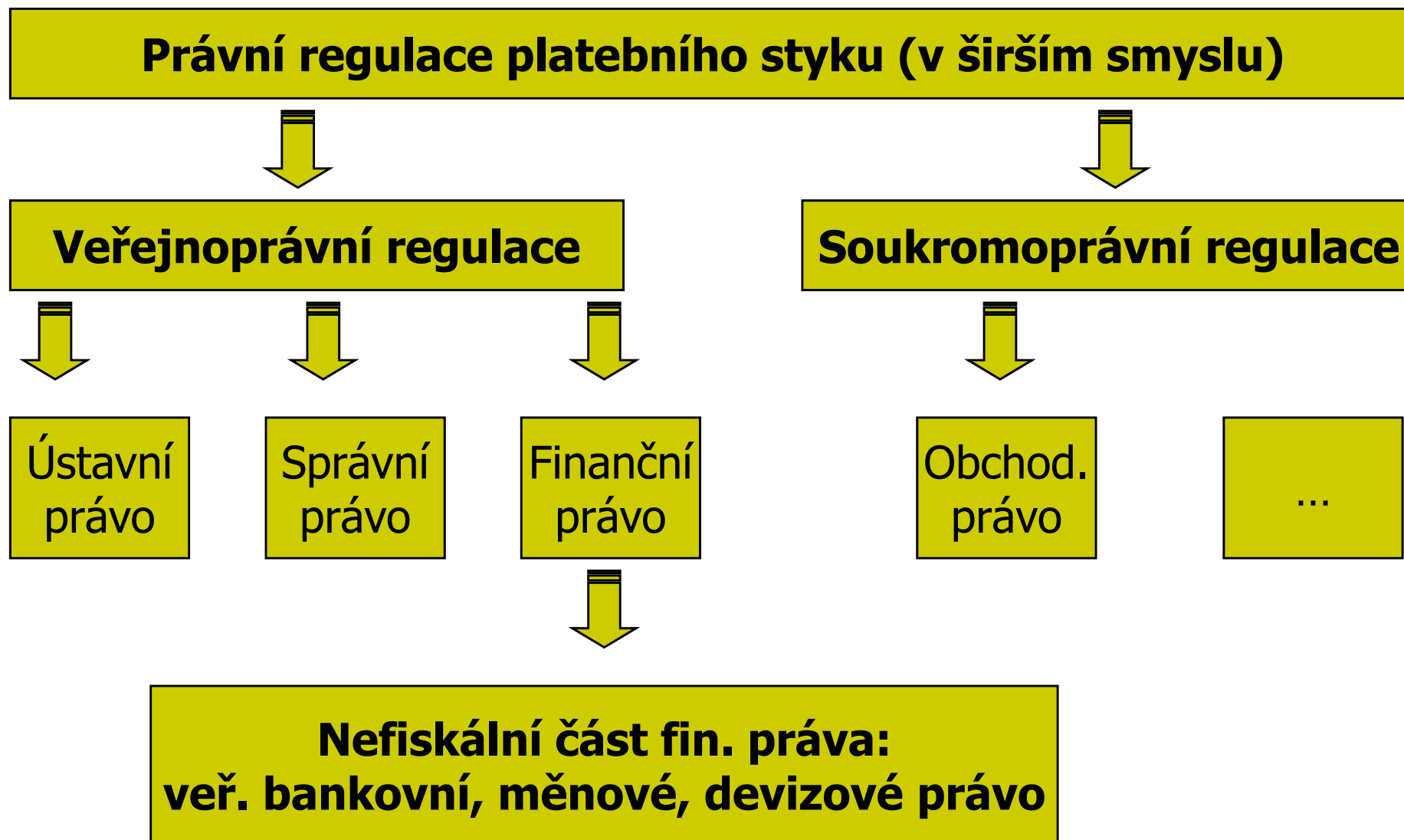
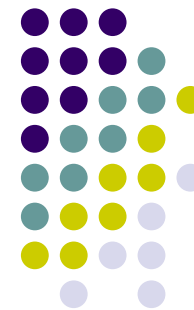
v právním pojetí

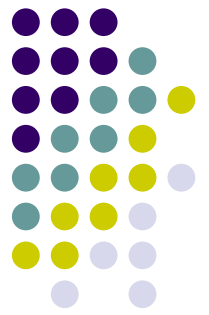
- V některých případech chápán poněkud úžeji, a to především jako:

platební styk bezhotovostní, případně v hotovostní formě pouze jako tzv. částečně hotovostní platební styk.

System právní regulace platebního styku

System právní regulace platebního styku - doplnění

Chceme-li získat komplexní pohled na danou problematiku, je třeba vzít v úvahu mj. také:

- ochranu ze strany norem práva trestního (trestné činy hospodářské - proti měně)
- aktuální úpravu na úrovni mezinárodní

2.

ČNB

a její role

v platebním styku

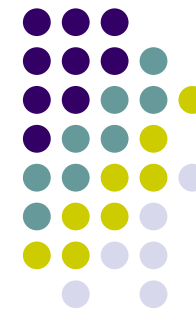
Evolutione centrálního bankovníctví (CS)

- 1919 Bankovní ústav při MF
- 1925 Národní banka Československá
- 1939 Národní banka pro Čechy a Moravu
- 1944 Československý měnový úřad v Londýně
- 1945 Národní banka československá
- 1950 Státní banka československá
- 1993 ČNB a NBS

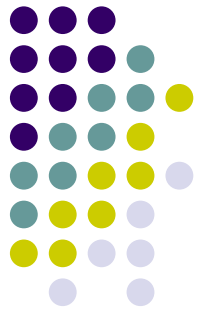
Česká národní banka

Základní charakteristika ČNB

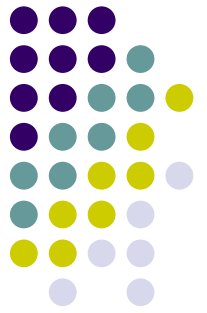

- Právní forma: osoba veřejného práva sui generis
- Vznik: ze zákona, k 1.1.1993, rozdělením SBČS
- Ústřední banka České republiky
- Od 1.4.2006 **orgán sjednoceného dohledu** nad **finančním trhem** s kompetencemi správního úřadu (viz zákon č. 57/2006 Sb.)
- Sídlo: Praha
- Pobočky: 7 (v Praze, Ústí nad Labem, Plzni, Českých Budějovicích, Hradci Králové, Brně a Ostravě)

Postavení ČNB

- **Centrální banka je:**
 - **ústřední bankou České republiky;**
 - **právníckou osobou, která má postavení veřejnoprávního subjektu (veřejnoprávní korporace);**
 - **součástí Evropského systému ústředních bank** (http://www.cnb.cz/cs/mezinarodni_vztahy/ecb_escb/http://www.ecb.int/home/html/index.en.html);
 - **správcem měny a výlučnou emisní institucí;**
 - **bankou bank v její působnosti;**
 - **správcem účtů státu** (např. FÚ), kód banky **0710**;
 - **správcem měnové rezervy v devizových prostředcích a ve zlatě;**

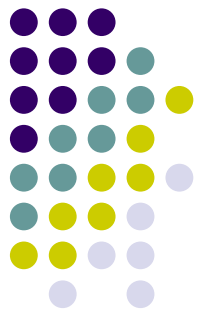
Postavení ČNB - pokračování

- **provozovatelem systémů pro mezibankovní platební styk;**
- **subjektem plnicím funkci registru bank**, zastoupení zahraničních bank a finančních institucí vykonávajících bankovní činnosti na území České republiky;
- koordinátorem rozvoje bankovního informačního systému a
- subjektem, kterému jsou zákonem svěřeny kompetence správního úřadu (obdobně jako ústřední správní úřady je ČNB **oprávněna vydávat** sekundární normativní **právní akty** a metodické pokyny heteronomní povahy).

Cíl ČNB

- **Hlavní cíl:**
péče o cenovou stabilitu - podle článku 98 Ústavy ČR a zákona č.6/1993 Sb., o ČNB, ve znění pozdějších předpisů (x dříve: stabilita měny)
- Jak ČNB tento cíl naplňuje?
 - Dosažení a udržení cenové stability, tj. **vytváření nízkoinflačního prostředí v ekonomice** ► vytváření podmínek pro udržitelný hospodářský růst (stanovení inflačních cílů);
 - ČNB ze zákona **podporuje obecnou hospodářskou politiku vlády** (**vedlejší cíl**), pokud není v rozporu s cílem hlavním;
 - **Nezávislost** je předpokladem účinnosti měnových nástrojů vedoucích k cenové stabilitě.

ČNB a hospodářská politika vlády

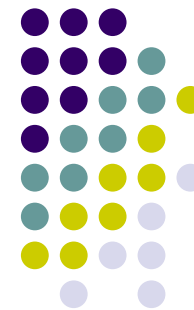
- ČNB ze zákona **podporuje obecnou hospodářskou politiku vlády** (vedlejší cíl), za podmínek:
- pokud není v rozporu s cílem hlavním.

Role ČNB v platebním styku

- určuje měnovou politiku;
- vydává bankovky a mince;
- řídí peněžní oběh, platební styk a zúčtování bank, pečuje o jejich plynulost a podílí se na zajištění bezpečnosti, spolehlivosti a efektivnosti platebních systémů a na jejich dalším rozvoji;
- vykonává **bankovní dohled** nad činností bank, poboček zahraničních bank a konsolidačních celků, jejichž součástí je banka se sídlem v České republice, a pečuje o bezpečné fungování a účelný rozvoj bankovního systému v České republice
- s účinností od 1.4.2006 – ČNB jako **orgán sjednocen. dohledu nad fin. trhem (zák. 57/2006 Sb.)**

Nezávislost ČNB

Personální
Institucionální
Funkční
Finanční

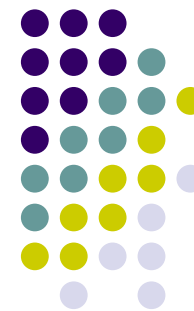
Personální nezávislost

- omezení politických ingerencí do personálního obsazení BR
- Taxativní výčet důvodů odvolání člena BR

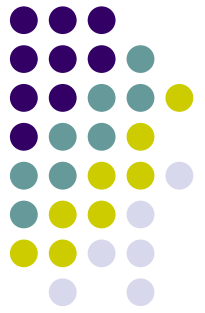
Institucionální nezávislost

- BR při plnění svých zákonem stanovených cílů a výkonu svých dalších činností nesmí přijímat ani vyžadovat pokyny od prezidenta, parlamentu, vlády či jakýchkoli jiných subjektů.

Funkční nezávislost

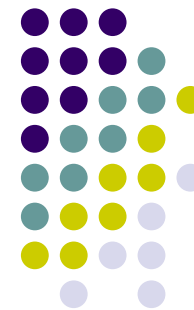
- Relativní autonomie ČNB při formulování inflačních cílů a nástrojů k jejich dosažení.
- Kurzový režim je sice ČNB povinna stanovovat po projednání s vládou, ale nesmí tím být ohrožen její hlavní měnový cíl.
- O zásadách a opatřeních měnové a fiskální politiky se ČNB a vláda vzájemně informují

Bankovní rada ČNB

- Nejvyšší řídicí orgán ČNB
- Určuje měnovou politiku a nástroje pro její uskutečňování a rozhoduje o zásadních měnově politických opatřeních České národní banky
- Další působnost:
 - a) stanoví **zásady činnosti a obchodů** České národní banky,
 - b) schvaluje **rozpočet** České národní banky,
 - c) stanoví **organizační uspořádání a působnost organizačních jednotek** České národní banky,
 - d) stanoví **druhy fondů** České národní banky, jejich výši a použití,
 - e) vykonává **práva a povinnosti zaměstnavatele** vyplývající z pracovněprávních vztahů vůči zaměstnancům České národní banky.
 - g) stanoví mzdové a další požitky guvernéra
 - h) rozhoduje v II. instanci (**rozklad**)

Struktura bankovní rady

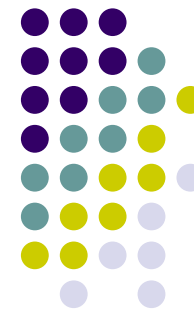
- 7 členů
- guvernér
- 2 viceguvernéři
- 4 členové BR

Zdeněk Tůma

Guvernér

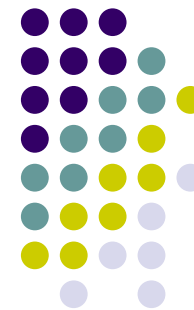

Člen BR

- jmenuje a odvolává prezident republiky
- funkční období 6 let (max 2x)

Organizační struktura ČNB

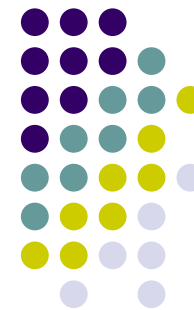
- Ústředí v Praze
- Pobočky

Pobočky

- Brno
- České Budějovice
- Hradec Králové
- Ostrava
- Plzeň
- Praha
- Ústí nad Labem

Role komerčních (obchodních) bank

- finanční zprostředkování (obchody s penězi na finančním trhu);
- **realizace platebního styku** (s výnosy zejména ve formě „**poplatků**“ a provizí za bankou provedené služby v oblasti platebního styku);
- **emise bezhotovostních peněz** (jedná se o funkci bankovního sektoru jako celku, základ emise bezhotovostních peněz spočívá v procesu multiplikace bankovních depozit)

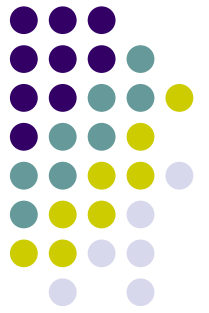

3.

Regulace

hotovostního

platebního styku

Měna

- Tento pojem znamená:
 - konkrétní formu nebo druh **peněz**,
 - *konkrétní soustavu peněz zavedenou v určitém státě a systematicky upravenou právním řádem tohoto státu.*

Právní aspekty peněz

Právní podstatu peněz vyjadřují tři vzájemně provázané elementy:

1. Peněžní jednotka
2. Peněžní suma (částka)
3. Znak peněz:
 - Věc (§ 118 odst. 1 ObčZ)
 - Právní prostředek placení na území daného státu
 - **Platidla**, elektronické peníze ...

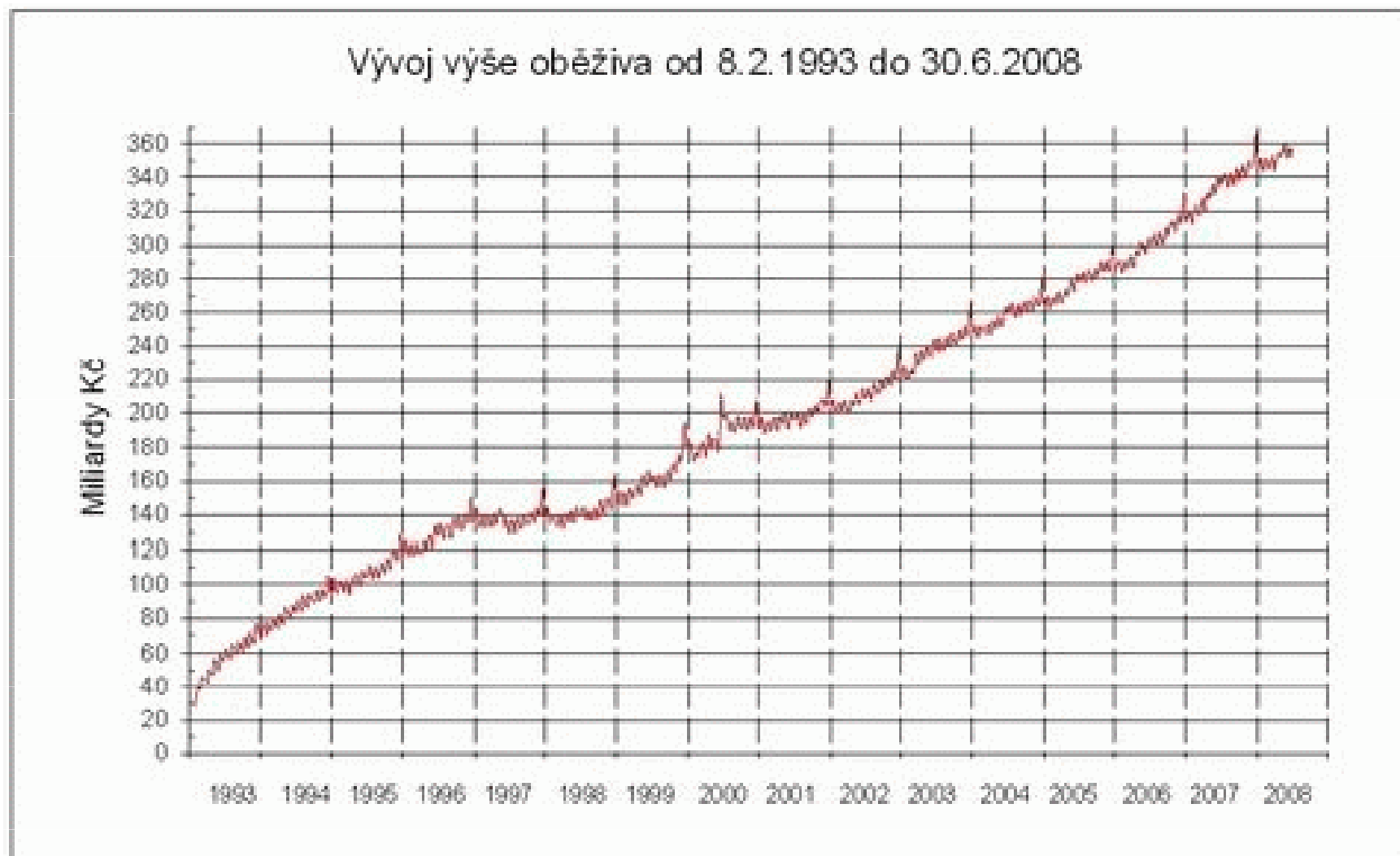
Platidla české měny

- Bankovky,
- oběžné mince,
- pamětní mince.

➔ Platné bankovky a mince vydané ČNB jsou zákonnými penězi ve své nominální hodnotě při všech platbách na území České republiky.

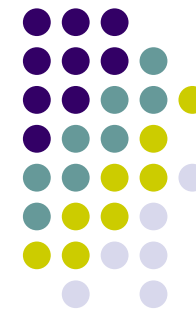

Vývoj výše oběživa v ČR

Struktura peněz v oběhu

ke dni 31.12.2007

Platidlo:	V oběhu v mil. Kč:	Podíl v %:	V oběhu mil. ks:
bankovky	344 936,5	97,5%	340,7
oběžné mince (bez 10/20 h)	7 995,9	2,3%	1 584,3
pamětní mince	613,7	0,2%	11,7

Oběžné mince

- Platná kovová platidla oběžné mince o sedmi nominálních hodnotách
- Podzim 2008 - konec 50 h (vyhl. ČNB č. 174/2008 Sb.)

Oběžné mince - pokračování

- Ražba - v Bižuterii Česká Mincovna, a.s., Jablonec (dříve též Německo, Kanada)
- **Lícová strana** (revers – „lev“) a **rub** (avers)

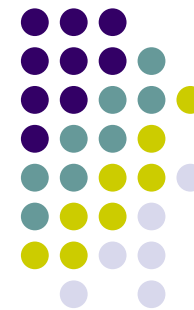

- Významný též: tvar a materiál (slitina)
- Bližší podoba: vždy vyhláška ČNB

Pamětní mince

- Razí se z drahých kovů
- Obvykle se razí stříbrné mince (200 Kč)
 - např. u příležitosti vstupu České republiky do schengenského prostoru
(vyhl. ČNB č. 101/2008 Sb.)
- Unikátní **pamětní zlaté mince** (2000 Kč až 10 000 Kč):
 - celozlaté či zajímavé např. kombinací stříbra o ryzosti 999/1000 - mezikruží a zlata o maximální ryzosti 999,9/1000 - střed mince (viz vyhl. ČNB č. 163/2004 Sb.)
- Dále <http://www.cnb.cz/cs/platidla/numismatika/>, k drahým kovům též viz www.puncovniurad.cz

Bankovky

- V současné době jsou v oběhu bankovky o sedmi nominálních hodnotách
 - od 50 Kč po 5 000 Kč
 - Podzim 2008 - konec 20 Kč (vyhl. ČNB č. 173/2008 Sb.)
- Bankovka:
 - lícní strana (vyobrazena osobnost),
 - rubová strana,
 - nepotištěná část – tzv. kupon.

Bankovky - pokračování

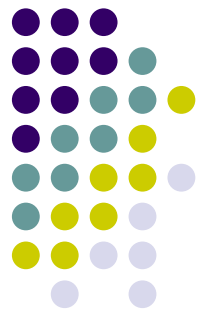
- Bližší podoba: vždy vyhláška ČNB
- Nejvyšší četnost: nominál 1000 Kč
- Dne 1. dubna 2008 byly vydány do oběhu bankovky po 1 000 Kč vzoru 2008
 - vyhl. ČNB č.100/2008 Sb.
 - mezin. ocenění Bankovka roku
(<http://www.novinky.cz/clanek/152177-ceska-tisicovka-se-stala-svetovou-bankovkou-roku.html>)
- <http://www.cnb.cz/cs/platidla/bankovky/>

Oběh bankovek a mincí

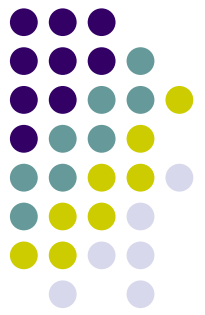
- **Nucený oběh** bankovek a oběžných mincí:
§ 16 zákona č. 6/1993 Sb., o ČNB
- **Podrobnější úpravu** přijímání peněz a nakládání s nimi obsahuje hl. vyhláška ČNB č. **37/1994** Sb.:
 - **Není-li** dohodou mezi plátcem a příjemcem zákonných peněz stanoveno jinak, přechází na příjemce jejich převzetím odpovědnost za jejich správný počet a pravost.

Oběh bankovek a mincí

- pokračování

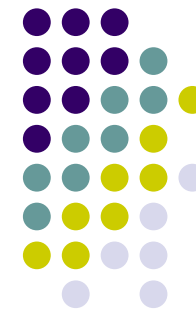
- Oprávnění ČNB **prohlásit za neplatné a stáhnout z oběhu** bankovky a mince, které ČNB vydala
 - s tím, že jejich nominální hodnotu uhradí výměnou za jiné nově vydané bankovky a mince
 - viz § 19 zákona č. 6/1993 Sb., o ČNB
- Příklady:
 - vyhláška ČNB č. 2/2007 Sb.: ukončení platnosti **bankovek vzor 1993**
 - vyhláška ČNB č. 79/2003 Sb.: ukončení platnosti **mincí po 10 a 20 haléřích**
 - ... **viz výše** (50 haléře, 20 korunové bankovky)

Oběh bankovek a mincí - pokračování

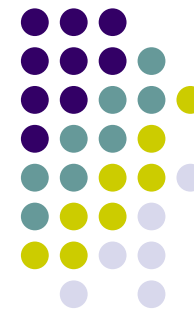
- **Odmítání tuzemských peněz bez zákonného důvodu**
 - trestný čin: ohrožování oběhu tuzemských peněz (viz § 144 trestního zákona)
- **Zákonné důvody – omezení co do:**
 - **Kvality** a/nebo
 - **Kvantity** (viz dále)

Ad Kvalita: Peníze opotřebované a poškozené

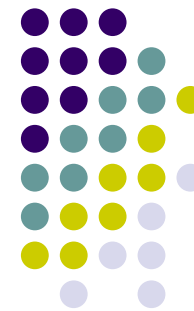
- Zhoršení kvality původně bezvadných bankovek i mincí:
 - „přirozenou cestou“ v rámci oběhu (tzv. **opotřebování**)
 - jiným způsobem (tzv. **poškození**)
- Bankovky a mince opotřebované oběhem ČNB stahuje z oběhu, ničí je a nahrazuje bankovkami a mincemi novými.

Peníze opotřebované a poškozené - pokračování

- Fyzické osoby mohou přijetí oběhem opotřebovaných nebo poškozených zákonných peněz odmítnout.
- Právnícké osoby přijímají i zákonné peníze opotřebované oběhem, pokud se jimi platí a pokud jsou **celé** a **celistvé**.

Výměna

- **v plné nominální hodnotě**
 - bankovky, pokud jsou celé a nejsou složeny z více než dvou částí, u kterých nejsou pochybnosti o tom, že k sobě patří,
 - poškozené bankovky, pokud jsou celistvé, u kterých chybí pouze část nepotištěného bílého okraje
 - poškozené celé mince

Výměna - pokračování

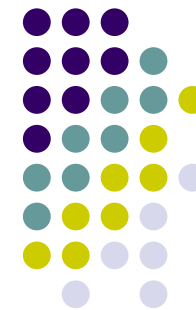

- **podle velikosti plochy poškozené bankovky**

(nejsou-li pochyby, že jednotlivé části k sobě patří):

- **nominální hodnoty** bankovky, jestliže je celá nebo její předložený zbytek je větší než tři čtvrtiny původní plochy bankovky;
- **jedné poloviny** nominální hodnoty bankovky, činí-li předložený zbytek polovinu až tři čtvrtiny původní plochy bankovky;
- **jedné čtvrtiny** nominální hodnoty bankovky, činí-li předložený zbytek nejméně čtvrtinu a méně než polovinu původní plochy bankovky;
- za zbytek bankovky menší než čtvrtina původní plochy se náhrada **neposkytuje**.

Zvláštní případy znehodnocení

- Bankovky, které jsou perforovány (proděravěny) velkými otvory nebo přetištěny některým z textů "SPECIMEN", "VZOR", "VZOR zkušebna platidel ČNB" nebo "CHYBOTISK zkušebna platidel ČNB,,

- Tyto bankovky budou v souladu s § 6 odst. 3 a 4 vyhlášky ČNB č. 37/1994 Sb. odebrány bez náhrady

Pozměněné bankovky a mince

- Specifický způsob úpravy pravých bankovek - např. **slepení částí dvou různých bankovek** či s **přesně vodorovně odříznutým horním nebo dolním okrajem** :

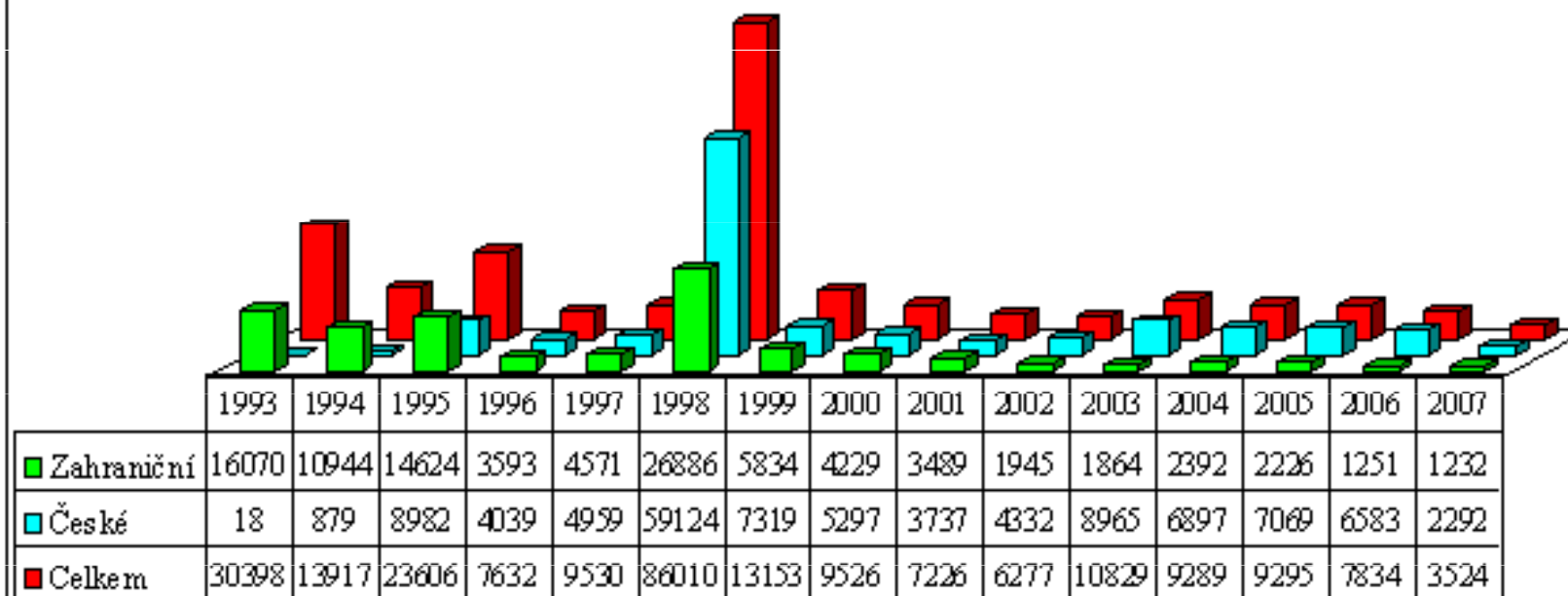

- jsou přibližně o 5-7 mm užší ("nižší"),
 - chybí jejich horní nebo dolní část,
 - bankovkám složeným z více částí chybí některá část mezi horním a dolním okrajem, které jsou k sobě přilepeny.
- Pozměňování peněz ve smyslu **§ 140 trestního zákona**
 - Bankovky jsou proto v souladu s ustanovením § 21 zákona č.6/1993 Sb. **odebírány** bankami a právníckými osobami **bez náhrady**
 - Fyzické osoby přijetí těchto bankovek odmítnout (dle vyhlášky ČNB č. 37/1994 Sb.)

Výskyt padělaných a pozměněných peněz na území České republiky

**Padělaná a pozměněná platidla
1993 a 2007**

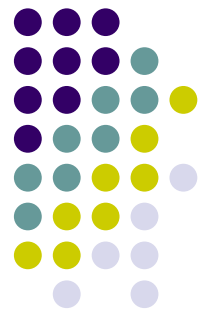

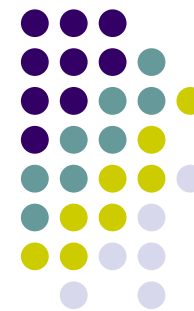
Reprodukce

- Pro **reprodukcí bankovek**, mincí a jiných symbolů peněz :
 - platí vyhláška ČNB č. 553/2006 Sb a
 - vztahuje se na ni zákon č. 121/2000 Sb., autorský zákon.
- Ad vyhláška ČNB č. 553/2006 Sb:
 - upravuje reprodukce bankovek, mincí, šeků, cenných papírů nebo platebních karet znějících na koruny české nebo na cizí měnu (symboly peněz), nebo předměty úpravou je napodobující;
 - nahradila dřívější vyhlášku č. 36/1994 Sb.

Ad Kvantita: Pravidla pro přijímání mincí

- Mince přijímají bez omezení pouze Česká národní banka a jiné banky (s pokladnou).
- Ostatní právnické a fyzické osoby mohou odmítnout přijetí:
 - mincí nad 10 kusů téže nominální hodnoty,
 - mincí
 - nad celkovou částku 100 Kč u mincí do nominální hodnoty 10 Kč včetně a
 - nad celkovou částku 500 Kč u mincí vyšších nominálních hodnot,
 - platných českých pamětních mincí,
 - československých pamětních mincí.

Omezení plateb v hotovosti dle zákona č. 254/2004 Sb.

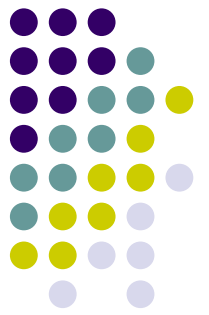
- povinnost provádět vybrané nadlimitní platby bezhotovostním převodem
- platby, jejichž výše přesahuje částku 15.000 euro („**nadlimitní platba**“):
 - Do uvedeného limitu se započítávají *všechny platby v české i cizí měně provedené týměž poskytovatelem platby témuž příjemci platby v průběhu jednoho kalendářního dne.*

Omezení plateb v hotovosti

negativní věcné vymezení

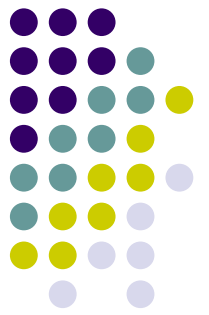
- **Omezení plateb v hotovosti** se nevztahuje na:
 - vklad peněžních prostředků v hotovosti na vlastní nebo cizí účet u peněžního ústavu, nebo jejich výběr;
 - platby daní a obdobných plateb (řeší § 59/3 ZSDP);
 - povinné platby vyplývající z pracovněprávních vztahů;
 - platby důchodů z důchodového pojištění a obdobné platby;
 - platby prováděné v době krizového stavu
 - platby určené k úschově peněz notářem;
 - **platby pojistného a výplat pojistného plnění ze soukromého pojištění;**
 - povinné hotovostní platby
(např. podle zákona č. 26/2000 Sb., o veřejných dražbách).

Omezení plateb v hotovosti

sankce do 18.8.2008

- **Pokuta** až do výše 5 miliónů korun, nejméně však 10.000 Kč.
- Podstatné je, že pokuta může být uložena **nejen poskytovateli platby, ale i jejímu příjemci,**
 - a to za podmínky, že **příjemce musel vědět,** že uskutečňováním platby došlo k porušení citovaného zákona
- ? využití institutu prominutí daně dle ZSDP

Omezení plateb v hotovosti

sankce od 19.8.2008

- FO: **přestupek**, pokuta až do výše 500.000 Kč (již není stanovena min. hranice).
- PO: **správní delikt**, pokuta až do výše 5 mil. Kč (již není stanovena min. hranice).
- Podstatné je, že **pokuta může být uložena nejen poskytovateli platby, ale i jejímu příjemci** (platí pro FO i PO)
- PO a podnikající FO neodpovídá, jestliže prokáže, že vynaložila veškeré úsilí, které bylo možno požadovat, aby porušení právní povinnosti zabránila

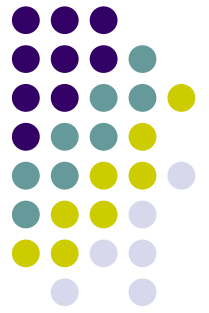
4.

Regulace

bezhotovostního

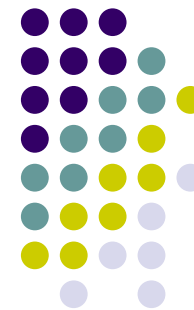
platebního styku

Základní právní úprava

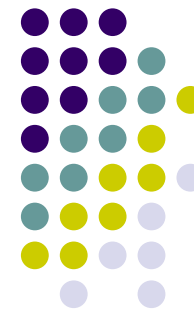
- zákon č. **124/2002** Sb., o platebním styku
- vyhl. ČNB č. **62/2004** Sb., kterou se stanoví způsoby provádění platebního styku mezi bankami, zúčtování na účtech u bank a technické postupy bank při opravném zúčtování (nahradila dřívější vyhlášku č. 51/1992 Sb.)

Zákon o platebním styku

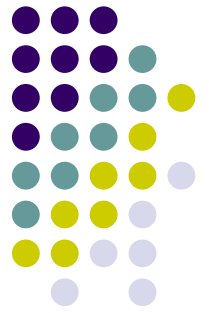
- **A. provádění převodů:**
 - peněžních prostředků na území České republiky v české měně,
 - přeshraničních převodů
- **B. elektronické platební prostředky:**
 - jejich vydávání a užívání
- **C. platební systémy**

Evropská úprava - informativně

- **ad A - provádění převodů:**
 - Směrnice 97/5/ES o přeshraničních převodech
- **ad B - elektronické platební prostředky:**
 - Směrnice 2000/46/ES o přístupu k činnosti institucí elektronických peněz, jejím výkonu a dohledu nad touto činností
 - Článek 8 Směrnice 97/7/ES o ochraně spotřebitele v případě smluv uzavíraných na dálku
 - Doporučení 97/489/ES o transakcích prováděných elektronickými platebními prostředky
- **ad C - platební systémy:**
 - Směrnice 98/26/ES o neodvolatelnosti zúčtování v platebních systémech a v systémech vypořádání obchodů s cennými papíry

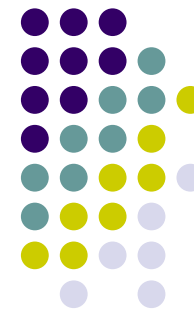
A. Převody peněžních prostředků - definice

- **Převod:**

operace prováděná na základě příkazu, který dal příkazce své převádějící instituci za účelem převedení peněžních prostředků ve prospěch příjemce

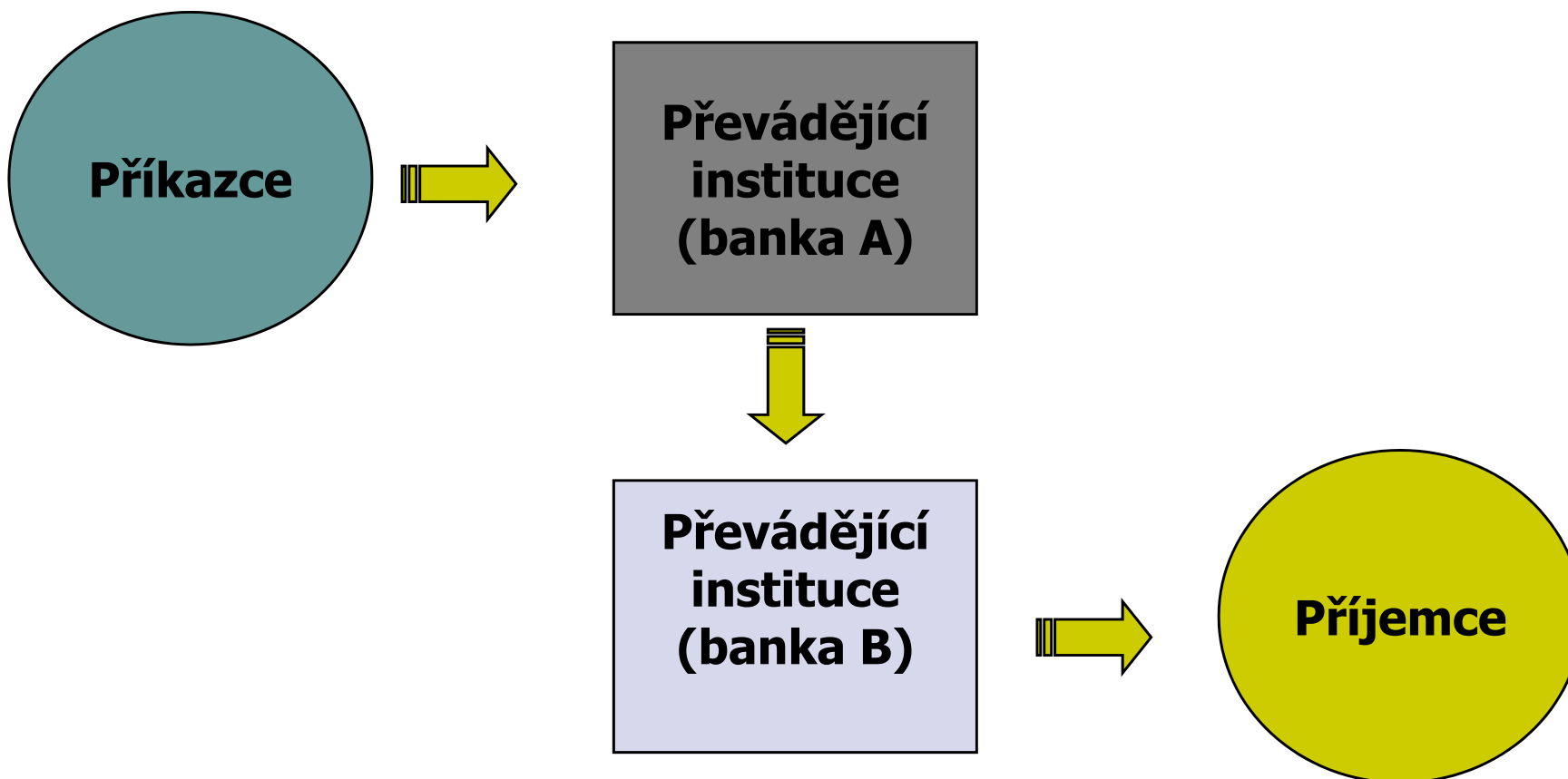
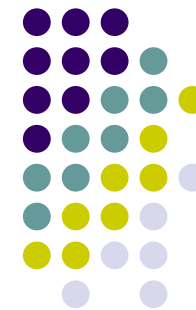
Převody peněžních prostředků - subjekty

- **příkazce** – FO nebo PO, která přímo dává převádějící instituci příkaz k převodu;
- **převádějící instituce** – banka, pobočka zahraniční banky, ... ;
- **příjemce** – FO nebo PO, která je konečným příjemcem částky převodu.

(viz např. následující schéma)

Převody peněžních prostředků - schéma

Uskutečnění převodu

- „plným bezhotovostním převodem“:
 - odepsáním **z účtu** příkazce a připsáním **na účet** příjemce;
- „částečným bezhotovostním převodem“:
 - složením hotovosti příkazcem a připsáním na účet příjemce,
 - odepsáním z účtu příkazce a výplatou hotovosti příjemci nebo
 - složením hotovosti příkazcem a výplatou hotovosti příjemci.

Příkaz k převodu

- Bezpodmínečný nebo s podmínkami
- Den účinnosti příkazu:
 - den, kdy příkazce splnil všechny smluvní podmínky požadované k uskutečnění převodu;
 - den, který určil příkazce jako den, kdy mají být na základě jeho příkazu k převodu peněžní prostředky odepsány z jeho účtu (pokud jsou splněny všechny podmínky jeho účinnosti).

Lhůty k provádění převodů na území ČR

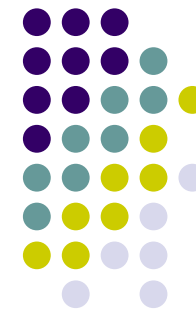
- den, kdy nastala účinnost příkazu k převodu (případně následující **bankovní pracovní den**)
 - v případě, že jde o převod v rámci téže převádějící instituce
- (nebyla-li dohodnuta kratší lhůta) **bankovní pracovní den následující po dni**
 - účinnosti příkazu k převodu pro připsání částky převodu mezi různými provádějícími institucemi
 - ...

Lhůty při komplikacích

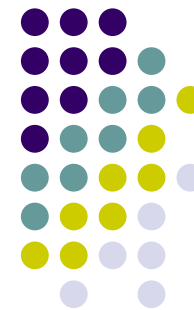
- bez zbytečného odkladu
 - vrátí převádějící instituce částku převodu, nemůže-li identifikovat jejího příjemce;
- do 3 bankovních dnů po uplynutí 6 týdnů od připsání částky na účet převádějící instituce příjemce (není-li dohodnuto jinak)
 - pro vrácení částky převádějící institucí, pokud příjemce nepřevzme částku převodu, která je mu k dispozici, nebo nelze-li mu částku předat

Sankce pro banku za nedodržení lhůt

- pro případ **opožděného** převodu:
 - zaplatit příkazci (resp. příjemci) úrok z prodlení vypočtený z částky převodu
- pro případ **neúspěšného** převodu:
 - při neúspěšném převodu poskytnout příkazci na jeho žádost částku převodu a úrok z prodlení, a to **do 14 bankovních pracovních dní** ode dne doručení žádosti
- **výše úroku:** v § 9 zákona o plat. styku odkaz na nařízení vlády č. 142/1994 Sb.: **repo sazba stanovená ČNB** (k 1. dni kalendářního pololetí) **+ 7 procentních bodů**

B. Elektronické platební prostředky - definice

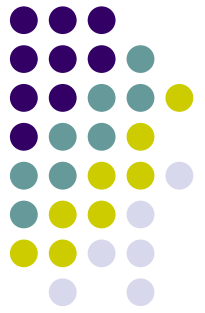

- **Prostředek vzdáleného přístupu k peněžní hodnotě:**
 - při jeho užívání se zpravidla vyžaduje identifikace držitele osobním identifikačním číslem přiděleným vydavatelem nebo identifikace jiným způsobem (např. **tel. či internet. bankovníctví, plat. karty**)
- **Elektronický peněžní prostředek:**
 - uchovává peněžní hodnotu v elektronické podobě (**elektronické peníze** – viz dále)

ad Elektronické peníze

- **Znaky vydávání elektronických peněz :**
 - jejich peněžní hodnota představuje pohledávku za subjektem (vydavatelem - FO či PO), který je od veřejnosti přijímá;
 - tato peněžní hodnota je elektronicky uchovávána na jakémkoliv elektronickém mediu (karta, počítačová paměť);
 - plátce může tuto elektronicky uchovanou peněžní hodnotu **používat k "placení" za zboží nebo služby jiných subjektů;**
 - poskytnuté zboží a služby pak subjekt následně uhradí za "plátce" a současně sníží "plátcovu" elektronicky uchovanou peněžní hodnotu.

Elektronické platební prostředky

- subjekty

- **Vydavatel:**

- na základě licence či povolení (viz vyhlášky ČNB č. 91/1996 Sb. a č. 92/2006 Sb.)
- **banka, ČNB, spořitelna, instituce elektronických peněz či osoby s povolením ČNB:**
 - např. v rámci IDS v hromadné dopravě
 - blíže viz http://www.cnb.cz/cs/platebni_styk/elektronicke_penize/

- **Držitel:**

- Osoba, která na základě smlouvy s vydavatelem užívá elektronický platební prostředek.

Elektronické platební prostředky

– obchodní podmínky

- Vydavatel o svých **obchodních podmínkách** informuje zájemce o vydání elektronického platebního prostředku v dostatečném předstihu.
- Vydavatel je povinen v úvodních ustanoveních svých obchodních podmínek výslovně informovat, zda odpovídají **vzorovým obchodním podmínkám ČNB** a jaký je obsah případných odchylek.
- Vydavatel musí jasně a srozumitelně uvést též podmínky pro zpětnou výměnu elektronických peněz.

Elektronické platební prostředky

– vzorové obchodní podmínky

- **Vzorové obchodní podmínky** vydává dle zákona o platebním styku ČNB **za účelem ochrany držitelů EPP.**
- Zveřejněny **ve Věstníku ČNB**
(viz Úřední sdělení ČNB č. 14/2002; Věstník ČNB částka 18/2002 – http://www.cnb.cz/m2export/sites/www.cnb.cz/cs/legislativa/vestnik/2002/download/v_2002_18_vzorove_obch_podm.pdf)
- Vydavatel je povinen své obchodní podmínky vydat do 3 měsíců ode dne vydání vzorových obchodních podmínek ČNB nebo jejich změny.
- Pokud vydavatel vydá nové obchodní podmínky, nebo provede jejich změnu, je povinen jejich nové znění poskytnout bez zbytečného odkladu ČNB.

Elektronické platební prostředky

– ochrana EPP

Zejména:

- ochrana smluvního vztahu (ObchZ – zejm. § 708 a n.)
- vyřizování reklamací (§ 8 vyhl. č. 62/2004 Sb.)
- ochrana držitele EPP při užití elektronického platebního prostředku na dálku
- ochrana ze strany ČNB (omezení vstupu do odvětví, sankce)
- soudní ochrana a
- **ochrana zajišťovaná finančním arbitrem (viz dále)**

Finanční arbitr - obecně

•

Zákon č. 229/2002 Sb., o finančním arbitrovi

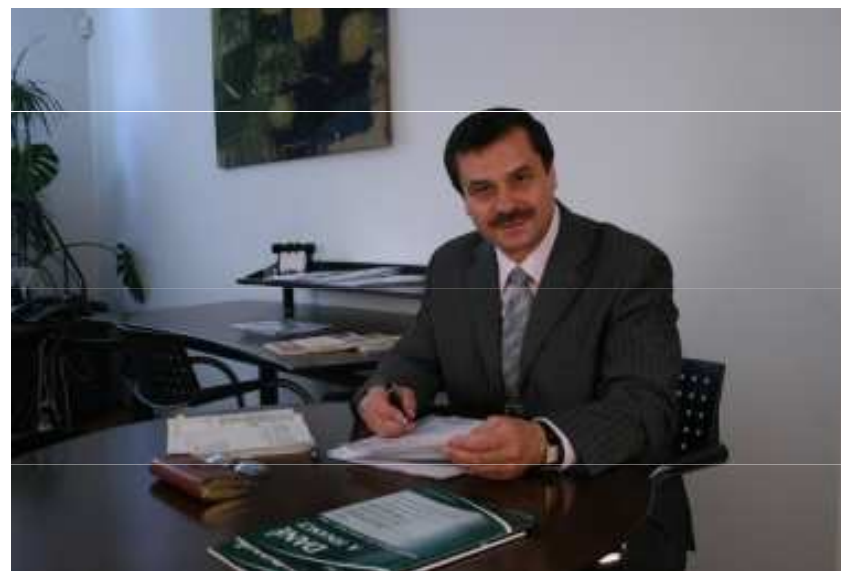
www.finarbitr.cz

• FA: **Dr. Ing. František Klufa**

• Zástupce FA:

JUDr. Petr Scholz

(dříve JUDr. Ing. Otakar Schlossberger, Ph.D.)

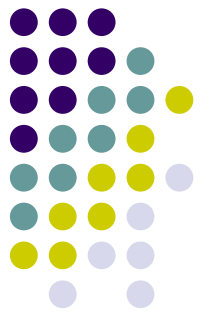
Finanční arbitr - pokračování

- **smírčí orgán rozhodující spory v oblasti plateb. styku**
- pouze některé spory (§ 1/1 zákona o FA): převody, EPP
- vztah k ČNB
- **nezávislost** (X „finanční ombudsman“ u ČS a KB)
- + bezplatnost a rychlost řízení, vykonatelnost nálezu FA
- - možnost soudního přezkumu rozhodnutí
- mezinárodní spolupráce a **sdružení FIN-NET:**
 - Cross-Border Out-of-Court Complaints Network for Financial Services in the European Economic Area
 - (http://ec.europa.eu/internal_market/fin-net/members_en.htm)
- blíže viz doplňující studijní text

C. Platební systém - definice

- **system, zajišťující převody peněžních prostředků, jestliže (současně):**
 - splňuje požadovaný minimální počet účastníků,
 - je provozován
 - na základě písemné smlouvy uzavřené mezi všemi účastníky systému nebo
 - na základě písemných smluv uzavřených mezi provozovatelem systému a ostatními účastníky,

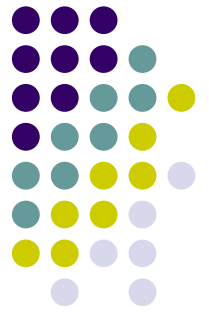

Platební systémy

definice - pokračování

- provozovatel systému je držitelem licence k provozování platebního systému,
- provádí převody peněžních prostředků podle pravidel stanovených zákonem o platebním styku a podle standardizovaných postupů dohodnutých mezi účastníky systému,
- existenci systému a jeho název oznámí ČNB Komisi Evropských společenství.

Platební systémy

- dokončení

- vyhláška ČNB č. 548/2002, kterou se stanoví podmínky pro principy zúčtování v platebních systémech a náležitosti žádosti o licenci k provozování platebního systému
- ČR:
 - **CERTIS** (Czech Express Real Time Interbank gross Settlement System)
- SR:
 - **SIPS** (Slovak Interbank Payment System)

5.
Odpovědnost
za porušení norem
finančního práva
v oblasti platebního styku
(SP, TP)

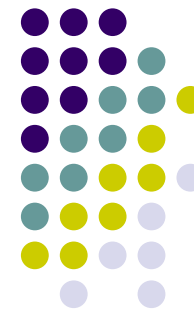

Správní delikty

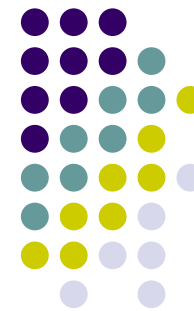
- dle § 46a a násl. zákona o ČNB
 - SD při podnikání a obchodování na peněž. trhu
 - SD při plnění informační povinnosti
 - SD při reprodukci symbolů peněz a jejich napodobenin
 - SD proti peněžnímu oběhu
 - SD v platebním styku

POZNÁMKA: § 27 Přestupkového zákona (přestupky na úseku financí a měny) nahrazen úpravou v ZČNB § 46a a násl.

Trestné činy

- dle § 140 a násl. trestního zákona
 - padělání a pozměňování peněz,
 - udávání padělaných a pozměněných peněz,
 - výroba a držení padělatelského náčiní,
 - ohrožování oběhu tuzemských peněz.

Opatření proti legalizaci výnosů z trestné činnosti

Právní regulace tzv. „**praní špinavých peněz**“:

- zákon č. **253/2008 Sb.**, o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu
 - nahradil dřívější zákon č. 61/1996 Sb.
 - legalizace = **jednání sledující zakrytí nezákonného původu jakékoliv ekonomické výhody vyplývající z trestné činnosti s cílem vzbudit zdání, že jde o majetkový prospěch nabytý v souladu se zákonem**
 - ukládá povinnosti FO, PO (zvl. Povinnosti advokáta)
 - stanoví sankce (pokuty, ...)
- **TČ - skutková podstata** v § 252a trest. zákona:
 - zastírání původu (příp. usilování o podstatné ztížení či znemožnění zjištění původu) věci nebo jiné majetkové hodnoty získané trestnou činností, s cílem vzbudit zdání, že taková věc nebo hodnota byly nabyty v souladu se zákonem, nebo
 - umožnění spáchání takového činu jinému

6.

Kde hledat

podrobnější informace,

event. inspiraci pro pís. práci?

Internetové zdroje

- Česká národní banka: <http://www.cnb.cz>
- Evropská centrální banka: <http://www.ecb.int>

- Tzv. Modrá kniha ECB - Blue book (Platební styk v EU):
 - http://www.cnb.cz/cs/platebni_styk/modra_kniha/
 - <http://sdw.ecb.europa.eu/>

- Finanční arbitr: <http://www.finarbitr.cz>
- FIN-NET (A, N, F) : http://ec.europa.eu/internal_market/fin-net/members_en.htm

- EURO:
 - ČNB: http://www.cnb.cz/cs/mezinarodni_vztahy/euro/
 - ECB (česky): <http://www.ecb.int/bc/html/index.cs.html>
 - Evropská komise (česky):
http://ec.europa.eu/economy_finance/the_euro/index_cs.htm?cs_mid=2946

Děkuji za pozornost.